

Türkiye’de Kripto Para Birimlerinin Bilinirliği, Kullanımı ve Gelecek Beklentileri Üzerine Bir Araştırma

(A Study on Awareness, Use and Future Expectations of Cryptocurrencies in Turkey)

Derviş BOZTOSUN ^a Orhan KESKİN ^b

^a Kayseri Üniversitesi-Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Kayseri, Türkiye. dboztosun@kayseri.edu.tr

^b Kayseri Üniversitesi-Bünyan Meslek Yüksekokulu, Kayseri, Türkiye. okeskin@kayseri.edu.tr

MAKALE BİLGİSİ	ÖZET
Anahtar Kelimeler: Kripto Para Bilinirlik Türkiye	Amaç – Bu çalışmada Türkiye’de yaşayan bireylerin kripto para farkındalık düzeylerini ölçmek ve kripto para sahipliğinin bireylerin demografik özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek hedeflenmiştir. Çalışmanın bir diğer amacı ise bireylerin hangi kripto paraları daha fazla tanıdığını ve kullandığını saptamaktır. Yöntem – Türkiye’de yaşayan bireylere; kripto paralar hakkındaki farkındalıkları, kripto paraya sahip olup olmadıkları ve eğer kripto paralara sahipse bunların hangileri olduğu ile ilgili sorular sorulmuş ve alınan cevaplar istatistikî yöntemler ile analiz edilmiştir. Toplamda 1211 bireyden online anket tekniği ile veri toplanmıştır. Elde edilen veriler SPSS 28 istatistik paket programı ile analiz edilmiştir. Verilere; güvenilirlik analizi, frekans analizi, t-testi ve ANOVA analizi uygulanmıştır. Bulgular – Frekans analizleri sonucunda; katılımcıların cinsiyetlerinin büyük ölçüde yakın olduğu, yaş gruplarının 18-31 aralığında çoğunluk gösterdiği, katılımcıların çoğunluğunun aktif olarak çalıştığı, gelir düzeylerinin asgari ücret düzeyinde olduğu, eğitim düzeylerinin ise lisans seviyesinde olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların kripto paralar konusunda bilinirliklerinin çok yüksek olduğu (%91,4) ve büyük çoğunluğunun son 1 yıl içerisinde bilgi sahibi olduğu saptanmıştır. Herhangi bir kripto paraya sahip olan katılımcıların oranı ise (%22) bilinirliğin aksine çok daha düşük olduğu görülmüştür. Katılımcılar tarafından en çok bilinen kripto para birimleri sırasıyla; Bitcoin, Ethereum, Litecoin ve Ripple şeklinde olduğu saptanmıştır. Tartışma – Kanada’da kripto para bilinirliğinin %89, kripto para sahipliğinin ise %5, Hindistan’da kripto para sahipliğinin %37,5 ve Malezya’da bireylerin %94,7’sinin kripto paralar konusunda temel seviyede bilgisinin ve kripto para kullanımının %80 olduğu daha önce yapılan çalışmalarda tespit edilmiştir. Bu bilgiler ışığında, gelişmekte olan ülkelerde kripto para sahipliğinin gelişmiş ülkelere kıyasla daha fazla olduğu söylemek mümkündür.
Gönderilme Tarihi 20 Haziran 2022 Revizyon Tarihi 20 Eylül 2022 Kabul Tarihi 24 Eylül 2022	
Makale Kategorisi: Araştırma Makalesi	

ARTICLE INFO	ABSTRACT
Keywords: Cryptocurrency Awareness Turkey	Purpose – In this study, it is aimed to measure the awareness levels of individuals living in Turkey and to determine whether crypto money ownership differs according to the demographic characteristics of individuals. Another aim of the study is to determine which cryptocurrencies individuals know and use more. Desing/methodology/apporoach – Individuals living in Turkey were asked questions about their level of knowledge about cryptocurrencies, whether they have cryptocurrencies and if they have cryptocurrencies, which ones, and the answers were analyzed with statistical methods. Data were collected from 1211 individuals in total by online survey technique. The obtained data were analyzed with SPSS 28 statistical package program. to the data; reliability analysis, frequency analysis, t-test and ANOVA analysis were applied. Findings – As a result of frequency analysis; It has been determined that the genders of the participants are largely close, the age groups are between 18-31, the majority of the participants are actively working, their income level is at the minimum wage level, and their education level is at the undergraduate level. It has been determined that the awareness of the participants about cryptocurrencies is very high (91.4%) and the majority of them have knowledge within the last 1 year. The rate of participants who own any crypto money (22%) was found to be much lower, contrary to awareness. The most known cryptocurrencies by the participants are respectively; It has been found to be in the form of Bitcoin, Ethereum, Litecoin and Ripple. Discussion – It is stated that 89% of the cryptocurrency awareness in Canada, 5% of the cryptocurrency ownership, 37.5% of the cryptocurrency ownership in India and 94.7% of the individuals in Malaysia have a basic knowledge of cryptocurrencies and 80% of the use of cryptocurrencies. detected in previous studies. In the light of this information, it is possible to say that the ownership of cryptocurrencies in developing countries is higher than in developed countries.
Received 20 June 2022 Revised 20 September 2022 Accepted 24 September 2022	
Article Classification: Research Article	

Önerilen Atf/Suggested Citation

Boztosun, D., Keskin, O. (2022). Türkiye’de Kripto Para Birimlerinin Bilinirliği, Kullanımı ve Gelecek Beklentileri Üzerine Bir Araştırma, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 14 (3), 2354-2367.

1. Giriş

Finansal bir teknoloji olan Blockchain (Blok-zincir), hayata geçtiği günden bugüne yaklaşık olarak on dört senedir kullanılmaktadır. Blockchain teknolojisinin beraberinde getirdiği kripto para birimleri de (Bitcoin, Ethereum ve Ripple gibi) her geçen gün artan bir şekilde kullanılmaya devam edilmektedir (Ruhana vd. 2019, s.1217). Kripto para birimlerinin öncüsü olan “Bitcoin” ilk defa Satoshi (2008) tarafından yayınlanan bir makale ile dünyaya tanıtılmıştır. Satoshi’in “peer-to-peer” olarak adlandırdığı bu ağ, kişiler arası gerçekleştirilen bir tür dijital nakit sistemi olarak ifade edilmektedir. Bu sistemde gerçekleştirilen işlem maliyetleri ise geleneksel finansal sistem maliyetlerine kıyasla çok daha düşüktür. Ayrıca kripto para birimlerinin herhangi bir hükümet otoritesi tarafından düzenlenememekle birlikte merkeziyeti olmayan bir yapıya sahip olduğu bilinmektedir (Bagga, 2017: 145).

Bugün, kripto para piyasasının toplam pazar değerine bakıldığında neredeyse 1,8 trilyon dolara ulaştığı görülmektedir. Bu tutarın yaklaşık 1 trilyon dolarlık kısmını bitcoin oluştururken kalan kısmını ise altcoin (alternatif coin) olarak sınıflandırılan diğer kripto paralar (ethereum, litecoin gibi) oluşturmaktadır (tr.tradingview.com, 2022). 2011 yılında 1 bitcoinin fiyatı 0,30 dolar iken 2021 yılının ilk çeyreğinde bu rakam 60.000 dolara kadar yükselmiştir (Ergin, 2021). Kripto paralarda 10 yıl gibi kısa bir sürede bu kadar ciddi bir artışın yaşanması gelecekte çok daha büyük artışların yaşanacağı görüşünü de ortaya çıkarmıştır. Bununla birlikte kripto paraların, küresel çaptaki değeri yaklaşık olarak 10 trilyon dolar olan “Altın” rakamlarına ulaşımaya ulaşmayacağı gündeme gelmeye başlamıştır (World Gold Council, 2022). Kripto paraların son zamanlardaki artış trendine bakıldığında bu durumun olanaksız olmadığı düşünülmektedir.

Finansal sisteme sonradan dahil olan ve çok büyük bir hızla büyüyen kripto para piyasasına Türkiye’de de yatırımcıların büyük ilgi gösterdiği bilinmektedir. Bu görüşü destekler nitelikte olan Dünya Ekonomik Formu (WEF) tarafından 2021 yılında yayınlanan bir rapora göre, Türkiye’nin kripto para kullanımında Avrupa’da 1. Dünya da ise 4. sırada olduğu ifade edilmektedir (www.weforum.org, 2022).

Türkiye’de kripto para birimlerinin bilinirliğini ve kullanım oranını belirlemek ve bireylerin demografik özellikleri ile kripto para sahipliği arasında farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan bu çalışma kapsamında ülke genelinde veri toplanmıştır. Çalışmanın kripto para birimleri hakkında literatüre katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

2. Literatür

Günümüz postmodern yönetim ve teknolojik değişimlerine paralel bir şekilde finansal piyasalarda yeni enstrümanlar ve yatırım araçları ile gündem olmaktadır. Bu dijital altyapı ve blockchain temelli finansal teknolojilerden bir tanesi de kripto paralardır. Kripto paralar ile ilgili daha önce yapılmış çalışmalar incelendiğinde tüketicilerin bilinirlikleri üzerine yapılan bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Dulupçu, Yiyit ve Genç (2017), tarafından yapılmış olan çalışmada Bitcoin’in bilinirliği ile fiyatı arasında bir ilişki olup olmadığını araştırılmıştır. Araştırma sonucunda ise, Bitcoin’in bilinirliğinin arttıkça fiyatının da arttığını tespit edilmiştir. Bu sonuçtan hareketle yazarlar, Bitcoin’in mevcut fiyatının sahip olduğu değer aksine spekülasyon hareketlerinin sonucu oluştuğunu öne sürmüşlerdir.

Gupta ve Bagga (2017), yapmış oldukları çalışmada Hindistan pazarındaki tüketicilerin kripto para birimleri hakkındaki farkındalıklarını ve kripto para birimini benimsemelerine yardımcı olacak faktörleri açıklamayı amaçlamışlardır. Araştırma sonucuna göre Hindistan pazarındaki tüketicilerin kripto para birimleri hakkında henüz yeteri kadar farkındalığa sahip olmadıklarını, farkındalık sahibi olan tüketicilerin ise kripto paraları neredeyse hiç kullanmadıklarını tespit etmişlerdir. Bu durumun nedeni olarak ise kripto paraların volatilitelerini göstermişlerdir. Ayrıca katılımcılar, kripto para biriminin gelecekte benimsenmesine yardımcı olabilecek faktörleri, büyük bankalar ve e-ticaret web sitesi tarafından kripto para biriminin kabul edilmesi olarak göstermişlerdir.

Güntekin (2017), çalışmasında kripto paraların turizm sektöründe ne ölçüde kullanıldığını analiz eden kavramsal bir bakış sergilemiştir. Güntekin, kripto paraların yeni bir ödeme aracı olması ve ekonomik sisteme katılması sektörün gelişmesine katkıda bulunacağını ifade etmektedir. Bu hususta daha fazla pazara ve teknolojik gelişmeleri yakından takip eden müşterilere de ulaşabilmek açısından fayda sağlayacağını belirtmektedir. Ayrıca kripto paraların volatilitelerinin yüksek olması nedeniyle işletmelerin üçüncü taraf

ödeme hizmeti sunucularına olan gereksinimlerini ortaya çıkarttığını öne sürmektedir. Kripto paraların turizm sektöründe kullanımının az olmasının bir diğer nedeni olarak ise yine yüksek volatilitesinden dolayı vadeli işlemlere uygun olmadığını belirtmektedir.

Henry vd. (2017), Bank of Kanada'nın para departmanı tarafından yapılan kripto para çalışmalarında 2017 yılı itibariyle Kanadalıların %64'ünün kripto paraları duydukları ancak yalnızca %2,9'nun bir kripto paraya sahip olduğunu tespit etmişlerdir. Çalışmanın bir diğer sonucunda ise kripto para farkındalığının; bireylerin istihdam durumlarına, eğitim düzeylerine ve cinsiyetlerine göre farklılaştığını saptamışlardır.

Karaođlan, Arar ve Bilgin (2018), iki aşamalı olarak yaptıkları çalışmanın ilk aşamasında; Türk toplumunda kripto para piyasalarının farkındalığını ve tutumunu ölçmek, ikinci aşamasında ise; Türkiye'de faaliyet gösteren işletmelerin bu konudaki tutumunu ölçmeyi amaçlamışlardır. Çalışma kapsamında 154 katılımcıya anket uygulamış ve 10 işletme ile de mülakat gerçekleştirilmişlerdir. Çalışmanın birinci aşama sonucuna göre, katılımcıların büyük çoğunluğu kripto paralar bilgi sahibi olduğu tespit edilmiştir. Ancak katılımcıların yaklaşık %30' u yeterli bilgiye sahipken sadece %11'inin bir kripto paraya sahip olduğu görülmüştür. Çalışmanın ikinci aşama sonucuna göre ise, Türkiye'de faaliyet gösteren işletmelerin çok azının kripto para ile ödemeyi kabul ettiğini saptamışlardır.

Ruhana vd. (2019), çalışmalarında dünyadaki blockchain topluluğu arasında blockchain teknolojisinin farkındalık, güven ve benimsenme düzeyini araştırmayı amaçlamışlardır. 304 katılımcı ile yapılan çalışmanın sonucunda blockchain teknolojisi ve kripto para biriminin farkındalık seviyesinin orta seviye olarak belirlemişlerdir.

Uluyol (2019), akademisyenlere yönelik yapmış olduğu çalışmasında, akademisyenlerin yatırım araçlarını tanıma ve yatırım yapma durumlarını incelemiş bu bağlamda sanal paraların tanıma ve yatırım yapılma durumlarına da değinmiştir. Çalışma sonucunda akademisyenlerin bir kripto para birimi olan Bitcoin'i tanıma ve yatırım yapma seviyelerinin oldukça düşük olduğunu ve katılımcıların sadece %1,99'u kripto paralara yatırım yaptığını tespit etmiştir.

Arıca ve Kozak (2019) Y kuşağı üzerine yapmış olduğu çalışmada, Y kuşağı olan bireylerin "Bitcoin" üzerindeki bilgi düzeylerinin ve kullanma şekillerinin incelemişlerdir. Ayrıca Y kuşağının kripto para birimlerini gelecekte hangi amaçlar ile kullanılacaklarını da belirlemeyi hedeflemişlerdir. Bu kapsamda 166 kişinin katılım sağladığı bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. Araştırmacıların yapmış oldukları bu çalışmanın sonuçlarına göre, Y kuşağı olan bireylerin kripto paralar hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları saptanmıştır. Gelecekte ise kripto para birimlerinin büyük çoğunlukla ticarete kullanılacağını ifade etmişlerdir.

Henry vd. (2019), Bank of Kanada tarafından yaptırılan kripto para çalışmalarında, 2016 yılına kıyasla 2019 yılında bilinirliğin %62'ten %89'a çıktığını ve kripto para sahibi olan bireylerin oranının ise %3'ten %5'e yükseldiğini saptamışlardır.

Arıca ve Kozak (2020), "Kripto Para Türlerinin Turizm Eğitimi Alan Bireyler Tarafından Bilinirliğinin İncelenmesi: Bitcoin Örneği" adlı çalışmalarında turizm alanında eğitim alan bireylerin kripto paralar konusundaki bilinirlik düzeylerini ölçmeyi hedeflemişlerdir. Örneklemini 214 katılımcının oluşturduğu çalışma kapsamında, katılımcıların Bitcoin'i genel olarak bildikleri ancak kripto paralar konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları saptanmışlardır. Çalışmanın bir diğer sonucu ise, gelecekte kripto para birimlerinin ticaret ve satın alma işlemlerinde kullanılacağıdır.

Dağtekin ve Toğay (2020), çalışmalarında bireylerin demografik özelliklerinin kripto para birimi olan Bitcoin'e yaklaşımları ve güven eğilimlerini incelemişlerdir. 865 katılımcı ile yapılan bu çalışmada, demografik değişkenlerin bireylerin Bitcoin'e yaklaşımları ve güven eğilimleri üzerinde bir etkisinin olmadığını tespit etmişlerdir.

İri (2021), Kripto para birimlerinin bilinirliğini ve farkındalığını ortaya koyduğu çalışmasında, kripto para birimlerinin tanıtımı ve pazarlamasında tüketicilerin algı düzeylerini ölçmeyi hedeflemiştir. Çalışmanın sonucuna göre katılımcıların kripto para birimlerinin yeteri kadar tanıtılmadığı ve pazarlanmadığı konusunda görüş bildirdiğini tespit etmiştir.

Kayani vd. (2021), müşterilerin Pakistan’da bitcoin kullanma niyetlerini ölçmek amacıyla yapmış oldukları çalışmalarında, Pakistanlıların genel olarak %67’sinin bitcoinden haberdar olduklarını, erkeklerin kadınlara kıyasla bitcoin konusunda daha bilinçli olduğunu ve yaklaşık 6 kat daha fazla bitcoin sahibi olduğunu, toplam katılımcılar içerisinde krypto para sahipliğinin ise %41,5 olduğunu tespit etmişlerdir.

Boztosun vd. (2022), çalışmalarında bireylerin krypto para seçimlerine etkisi olan kriterleri bulmayı amaçlamışlardır. Çok kriterli bir karar verme yöntemi olan AHP tekniği uygulanan çalışmada 7 kişilik uzman bir ekip değerlendirme takımını oluşturmuştur. Çalışma sonucunda, bireysel portföy yöneticilerinin krypto para seçiminde etkileyici olan unsurların başında “teknolojik merak” geldiğini, ardından gelen unsurların ise; “kişilerin parası üzerindeki kontrol gücü” ve “veri ve işlem gizliliği” olduğunu tespit etmişlerdir.

3. Metodoloji

Çalışmanın bu bölümünde; amacı, evreni ve evreni temsil gücüne sahip örnekleme, yöntemi, hipotezleri, bulguları ve ilgili bulgulara ait değerlendirmeler ifade edilmiştir.

3.1. Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de yaşayan bireylerin krypto para farkındalık düzeylerini ölçmek, kullanıp kullanmadıkları ve gelecekte kullanmak isteyip istemedikleri hakkında görüşlerini tespit etmektir. Ayrıca krypto para sahipliğinin bireylerin demografik özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek ve bireylerin hangi krypto paraları daha fazla tanıdığını ve kullandığını saptamak hedeflenmiştir.

Ölçekler farklı kaynaklardan elde edilerek çalışmanın amacına uygun şekilde derlenmiştir (Arıca, R., ve Kozak, R. 2020, Ruhana vd. 2019 ve Christopher S. vd. 2019). Oluşturulan Anket formu; Krypto paraların bilinirliği, krypto paraların kullanılma oranı ve tüketicilerin krypto paraları gelecekte nerede gördüklerini ölçmeyi amaçlamaktadır.

Literatürde konu ile ilgili çalışma sayısı yok denecek kadar azdır. Ayrıca Türkiye geneline yayılan bir çalışmaya literatürde rastlanmamıştır.

3.2. Çalışmanın Evreni ve Örnekleme

Çalışmanın evrenini Türkiye’de yaşayan tüketiciler oluşturmaktadır. Evrenin tamamına ulaşmak zaman ve maliyet kısıtları nedeniyle güçlük oluşturacağından evreni temsil etme gücüne sahip olan örneklem oluşturulması uygun görülmüştür. Örneklem oluşturma seçeneklerinden basit tesadüfî örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Evreni temsil edecek örneklemin belirlenmesinde aşağıdaki formülden faydalanılmıştır;

$$n = \frac{N * z_{\alpha/2}^2 * \hat{p} * \hat{q}}{((N - 1) * d^2) + (z_{\alpha/2}^2 * \hat{p} * \hat{q})}$$

Formülde;

N: anakütle hacmini,

α : önem seviyesini,

$z_{\alpha/2}$: istenen ihtimal düzeyi için z değerini,

p: örnek oranını,

q: 1-q değerini,

d: tahmin edilecek örnek değeri ile hesaplanan örnek değeri arasındaki sapmayı ifade etmektedir.

Yukarıda verilen formül yardımıyla %95 güven aralığında hesaplanan örneklem büyüklüğü 385 olarak elde edilmiştir.

3.3. Çalışmanın Hipotezleri

Çalışmanın amacı kapsamında toplanan verilerden, katılımcıların demografik özellikleri ile krypto para sahibi olmaları ve alım-satım yapmaları arasındaki ilişkiyi ölçmek için kurulan hipotezler;

H₁: Krypto para sahipliği bireylerin cinsiyetlerine göre farklılaşmaktadır.

H₂: Bireylerin kısa vadeli kazanç elde etmek için alım-satım (trade) yapmaları cinsiyetlerine göre farklılaşmaktadır.

H₃: Kripto para sahipliği bireylerin gelir düzeylerine göre farklılaşmaktadır.

H₄: Kripto para sahipliği bireylerin istihdam durumlarına göre farklılaşmaktadır.

H₅: Kripto para sahipliği bireylerin yaşlarına göre farklılaşmaktadır.

H₆: Kripto para sahipliği bireylerin eğitim düzeylerine göre farklılaşmaktadır.

3.2. Çalışmanın Veri Toplama Aracı, Veri Seti ve Verilerin Analizi

Çalışmada veri toplama araçlarından bir tanesi olan anket tekniği uygulanmıştır. İlgili anket uygulanmadan önce Kayseri Üniversitesi Etik Kurul onayı alınmıştır (08.04.2022 tarih 29 sayılı karar). Anketler katılımcılara online ortamda ve yaklaşık 1 ay süre ile uygulanmıştır. Örneklem olarak Türkiye’de yaşayan 1211 katılımcıya ulaşılmıştır. Elde edilen veriler istatistiki yöntemler ile analiz edilmiştir. Analiz yapılırken SPSS 28 paket programı kullanılmıştır.

Toplanan verilere güvenilirlik analizi uygulanmış ve analiz sonucunda Cronbah’s Alpha değeri 0,818 olarak elde edilmiştir. Bu sonuç toplanan verilerin yüksek oranda güvenilir olduğunu göstermektedir (Kalaycı, 2014 s.405). Bir sonraki aşamada elde edilen verilere frekans analizi uygulanmıştır. Ardından katılımcıların kripto para sahipliği ile demografik özellikleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla verilere t-testi ve ANOVA analizleri uygulanmıştır.

4. Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde elde edilen veri setine uygulanan analiz sonuçlarına yer verilecektir.

Katılımcılara uygulanan anketin ilk bölümünde yer alan demografik özellikleri ölçmeye yönelik sorulara verilen cevaplar Tablo 1’de gösterilmiştir.

4.1. Demografik Bulgular

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Değişkenler	Gruplar	N	Yüzde (%)
Cinsiyet	Erkek	592	48,9
	Kadın	619	51,1
	Toplam	1.211	100,0
Yaş (Ortalama=27,5)	18-24	456	37,7
	25-31	536	44,0
	32-40	142	11,7
	>40	77	6,6
	Toplam	1.211	100,0
Eğitim Düzeyi	Lise ve Altı	106	8,8
	Ön Lisans	97	8,0
	Lisans	860	71,0
	Lisansüstü	148	12,2
	Toplam	1.211	100,0
İstihdam Durumu	Çalışıyor	656	54,2
	Çalışmıyor	461	38,1
	Çalışmıyor ve İş Aramıyor	94	7,8
	Toplam	1.211	100,0
Aylık Gelir	<3.000 TL	587	48,5
	3.001 - 4.000	182	15,0
	4.001 - 5.000	129	10,7
	5.001 - 6.000	90	7,4
	6.001 - 7.000	70	5,8
	>7.001 TL	153	12,6
	Toplam	1.211	100,0

Yapılan frekans analizi sonucu elde edilen bulgular incelendiğinde, katılımcıların %51,1'inin kadınlardan oluştuğu gözlenmektedir. Katılımcıların %82'si 18-31 yaş gurubu arasında olup yaş ortalamaları ise 27,5'dir. Eğitim düzeylerine bakıldığında, büyük çoğunluğun (%71) lisans mezunu olduğu görülmektedir. İstihdam durumuna bakıldığında ise, %54,2'sinin çalışan bireylerden oluştuğu ve %48,5'inin 3.000 liranın altında gelire sahip olduğu tespit edilmiştir.

4.2. Katılımcıların Bilgi Düzeylerine İlişkin Bulgular

Anket formunun ikinci bölümünde, katılımcıların kripto paralar hakkındaki bilgi düzeylerini ve sahiplik durumlarını ölçmeye yönelik sorulara verilen cevaplar aşağıda gösterilmektedir.

Tablo 2. Daha önce Kripto Paraları (Bitcoin, Ethereum, Ripple vs. gibi) duydunuz mu?

	N	Yüzde (%)	Kümülatif (%)	Ortalama	St. Sapma
Evet	1.107	91,4	91,4		
Hayır	104	8,6	100,0		
Toplam	1.211	100,0		1,09	0,280

Daha önce kripto paraları duyan birey sayısı toplam katılımcıların %91,4'ünü oluşturmaktadır. Bu oran Türkiye'de yaşayan bireylerin büyük çoğunluğunun kripto paraları duyduğunu göstermektedir.

Tablo 3. Kripto Paraları (Bitcoin, Ethereum, Ripple vs. gibi) ilk defa ne zaman duydunuz?

	N	Yüzde (%)	Kümülatif (%)	Ortalama	St. Sapma
1 Yılda daha az	257	21,2	21,2		
Yaklaşık 1 Yıl	238	19,7	40,9		
Yaklaşık 2 Yıl	202	16,7	57,6		
Yaklaşık 3 Yıl	160	13,2	70,8		
Yaklaşık 4 Yıl	112	9,2	80,0		
Yaklaşık 5 Yıl	188	15,5	95,5		
Duymadım	104	4,5	100,0		
Toplam	1.211	100,0		3,34	1,883

Katılımcıların kripto paraları ilk defa ne zaman duydukları sorusuna verilen cevaplara bakıldığında, büyük çoğunluğunun (%57,6) son 2 yıl içerisinde duydukları tespit edilmiştir.

Tablo 4. Aşağıdaki Kripto Para birimlerinden hangilerini biliyorsunuz?

	N	Yüzde (%)	Kümülatif (%)
Bitcoin	407	33,6	33,6
Bitcoin ve Bitcoin Cash	68	5,6	39,2
Bitcoin ve Ethereum	114	9,4	48,6
Bitcoin ve Litecoin	14	1,2	49,2
Bitcoin ve Ripple	16	1,3	50,5
Bitcoin, Ethereum ve Bitcoin Cash	24	2,0	52,5
Bitcoin, Ethereum ve Ripple	58	4,8	57,3
Bitcoin, Ethereum ve Tether	12	1,0	58,3
Bitcoin, Ethereum ve Litecoin	37	3,1	61,4
Bitcoin, Litecoin ve Bitcoin Cash	19	1,6	63,0
Bitcoin, Bitcoin Cash ve Ripple	13	1,1	64,1
Bitcoin, Ethereum, Tether ve Ripple	25	2,1	66,2
Bitcoin, Ethereum, Litecoin ve Bitcoin Cash	15	1,2	67,3
Bitcoin, Ethereum, Litecoin ve Ripple	21	1,7	69,0
Bitcoin, Ethereum, Litecoin, Ripple ve Bitcoin Cash	19	1,6	70,6
Bitcoin, Ethereum, Litecoin, Ripple, Tether ve Bitcoin Cash	109	9,0	79,6
Diğer (Deogecoin, Bittorent, Chiliz, Holo vs.)	136	20,4	100,0
Toplam	1.107	100,0	

Katılımcıların hangi kripto paraları bildiğine dair sorulan soruya verilen cevaplara bakıldığında, en fazla bilinen kripto paranın Bitcoin olduğu görülmektedir. Ayrıca Ethereum, Litecoin, Ripple gibi altcoin olarak bilinen kripto paralarında bilinirliğinin yüksek olduğu saptanmıştır. Bu kripto paraların dışında bazı katılımcıların Dogecoin, Bittorent, Chiliz, Holo gibi kripto paraları da bildiği görülmektedir.

Tablo 5. Şu an Herhangi Bir Kripto Paraya Sahip misiniz?

	N	Yüzde (%)	Kümülatif (%)	Ortalama	St. Sapma
Evet	266	22,0	22,0		
Hayır	945	78,0	100,0		
Toplam	1.211	100,0		1,78	0,414

Katılımcıların %91,4'ü kripto paraları duymuş olmasına rağmen bunların sadece %22,0'sinin bir kripto paraya sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 6. Kripto Para Almanızın Nedeni Nedir?

	N	Yüzde (%)	Kümülatif (%)
Yeni teknolojiler ile ilgileniyorum	27	0,10	0,10
Bir yatırım olarak görüyorum	202	0,76	0,86
Bankalara güvenmiyorum	5	0,02	0,88
Arkadaşlarımın da kripto parası olduğu için	11	0,04	0,92
Havale/EFT veya diğer uluslararası ödemeler için kullanıyorum	4	0,015	0,935
Türk lirasına güvenmiyorum	13	0,05	0,985
İnternet alışverişlerinde kullanıyorum	3	0,01	0,995
Mağazalarda alışveriş yaparken kullanıyorum	1	0,005	100,0
Toplam	266	100,0	

Kripto para sahibi olan katılımcıların kripto para alma nedenlerine bakıldığında, katılımcıların büyük çoğunluğunun (%76) kripto paraları bir yatırım aracı olarak gördüğü ve bu nedenle aldığı tespit edilmiştir.

Tablo 7. Kripto Para Almamanızın Nedeni Nedir?

	N	Yüzde (%)	Kümülatif (%)
Bu teknolojiyi yeterince bilmiyorum	353	0,37	0,37
Fiyatı çok fazla değişiyor	99	0,10	0,47
Alım-Satım işlemleri kolay değil	25	0,03	0,50
Yaygın bir ödeme aracı değil	38	0,04	0,54
Kripto Paraların gelecekte hayatta kalacağını düşünmüyorum	59	0,06	0,60
Siber hırsızlık konusunda endişeliyim	89	0,09	0,69
Merkezi hükümet tarafından desteklenmeyen özel bir para birimine güvenmiyorum	109	0,12	0,81
Mevcut ödeme yöntemleri tüm ihtiyacımı karşılıyor	81	0,09	0,90
Diğer	92	0,10	100,0
Toplam	945	100,0	

Kripto para sahibi olamayan katılımcıların kripto para almama nedenlerine bakıldığında ise katılımcıların çoğunun (%37) bu teknolojiyi yerince bilmediğini ve bundan dolayı kripto para almadığı saptanmıştır.

Tablo 8. Şu Anda Sahip Olduğunuz Kripto Paraların Toplam Yatırımınız İçerisindeki Payı Yüzde Kaçtır?

	N	Yüzde (%)	Kümülatif (%)
%10 dan az	81	0,30	0,30
%10 ile %30 arası	26	0,10	0,40
%30 ile %50 arası	79	0,30	0,70
%50 den fazla	80	0,30	100,0
Toplam	266	100,0	

Kripto para sahibi olan katılımcıların toplam yatırımları içerisindeki kripto paraların oranı değişkenlik göstermektedir. Genel olarak yatırımcıların portföylerinde, %10'dan az ve %50'den fazla olarak kripto paralara yer verdikleri görülmektedir. Bu bağlamda yatırımcılar içerisinde bir gurubunun kripto paralara şüphe ile yaklaşarak çok az yatırım yaptığını diğer bir gurubunun ise kripto paraları benimseyerek yatırımlarının çoğunluğunu kripto paralarda değerlendiğini söylemek mümkündür.

Tablo 9. Serbest Olarak Kullanabileceğiniz 1.000 TL Olduğunu Varsayarsak, Bu Parayı Nasıl Değerlendirirsiniz?

	N	Yüzde (%)	Kümülatif (%)
Kripto Para (Bitcoin, Ethereum, Ripple vs.) alırım	268	22,0	22,0
Döviz alırım	107	8,8	30,8
Bankaya yatırım	62	5,1	35,9
Altın/Gümüş alırım	410	34,0	69,9
Faize yatırım	21	1,8	71,7
Borçlarımı öderim	154	12,8	84,5
Eksik olan ihtiyaçlarımı alırım	150	12,5	97,0
Borsaya Yatırırdım	26	2,0	99,0
Diğer	13	1,0	100,0
Toplam	1.211	100,0	

Katılımcıların çeşitli yatırım araçlarına yatırım yapma tercihleri içerisinde kripto paraların yerini öğrenmek amacıyla yönetilen bu soruda, birçok bireyin, güvenli liman olarak görülen bir yatırım aracı olan, altın/gümüş (%34) yatırımı yapmak istedikleri gözlenmektedir. Kripto paralara yatırım yapma isteği ise toplam yatırımcıların %22,0'sini kapsamaktadır. Bu oran aynı zamanda toplam katılımcılar içerisinde kripto para sahibi olan katılımcıların oranı ile de aynıdır. Dolayısıyla kripto para sahibi olmayan katılımcılara serbest olarak kullanacakları bir miktar para verilse de fikirlerinin değişmediğini söylenebilir.

Tablo 10. Kısa vadede gelir elde etmek için kripto para alım-satım işlemi gerçekleştiriyor musunuz?

	N	Yüzde (%)	Kümülatif (%)	Ortalama	St. Sapma
Evet	244	20,5	20,5		
Hayır	948	79,5	79,5		
Toplam	1192	100,0		1,80	0,404

Katılımcıların %20,5'nin kısa vadeli gelir elde etmek için kripto para alım-satım (trade) işlemi yaptığını gözlenmektedir. Bu bağlamda kripto para sahibi olan %22'lik kesimin yalnızca %1,5'inin kripto paraları uzun vadeli yatırım için satın aldığı geri kalan %20,5'lik kesimin ise gelir elde etmek amacıyla kripto para alım-satımını yaptığı söylenebilir.

Anket formunun 3. bölümünde katılımcıların kripto paralarla ilgili gelecekteki görüşlerini ölçmeye yönelik sorulara verilen cevaplar aşağıda gösterilmektedir.

Tablo 11. Gelecekte kripto para kullanmayı düşünür müsünüz?

	N	Yüzde (%)	Kümülatif (%)	Ortalama	St. Sapma
Evet	433	35,8	35,8		
Hayır	309	25,5	61,3		
Emin Değilim	469	38,8	100,0		
Toplam	1.211	100,0		2,03	0,863

Gelecekte kripto para kullanmayı düşünen katılımcılar toplam katılımcıların %35,8'ni oluşturmaktadır. Kripto para kullanan katılımcı oranının %22 olduğu göz önüne alındığında, katılımcılardan kripto para kullanmayan bir kesimin de kripto para kullanmaya istekli olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 12. Sizce Kripto paralar gelecek 5 yıl içinde hayatta kalabilir mi?

	N	Yüzde (%)	Kümülatif (%)	Ortalama	St. Sapma
Evet	563	46,5	46,5		
Hayır	162	13,4	59,9		
Emin Değilim	486	40,1	100,0		
Toplam	1.211	100,0		1,94	0,929

Katılımcıların %46,5'nin gelecekte kripto paraların hayatta kalabileceğini düşündüğü görülmektedir. Ancak katılımcıların yalnızca %35,8'inin gelecekte kripto para almayı düşündüğü göz önünde bulundurulduğunda katılımcıların bir kesiminin kripto paraların hayatta kalmasını düşünse de kripto para almayacaklarını görülmektedir.

Katılımcıların gelecekte kripto paraların hangi amaçlarla kullanılacağı beklentilerini ölçmek amacıyla 5'li Likert ölçeği ile sorulan sorulara verilen cevapların yüzdeleri ve ortalamaları Tablo 2 ve Tablo 3'de gösterilmiştir.

Tablo 13. Kripto Paraların Gelecekteki Kullanım Amaçlarının Yüzdeleri

Gelecek 5 yıl içinde kripto paraların aşağıdaki amaçlar için kullanılacağını düşünüyor musunuz?		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılmıyorum Ne Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
		N	224	191	181	370
Yatırım	%	18,5	15,8	14,9	30,6	20,2
	N	220	306	305	245	135
Tasarruf	%	18,2	25,3	25,2	20,2	11,1
	N	231	248	214	317	201
Alışveriş	%	19,1	20,5	17,7	26,2	16,6
	N	241	308	277	250	135
Fatura Ödeme	%	19,9	25,4	22,9	20,6	11,1
	N	239	249	238	320	165
Mal/Hizmet Satışı	%	19,7	20,6	19,7	26,4	13,6
	N	239	241	234	329	168
Yurtiçi Para Transferi	%	19,7	19,9	19,3	27,2	13,9
	N	245	213	225	319	209
Yurtdışı Para Transferi	%	20,2	17,6	18,6	26,3	17,3

Katılımcıların gelecekte kripto paraları kullanacağı amaçlara verdikleri cevaplar doğrultusunda; "Yatırım" amacıyla kullanılacağını düşünen katılımcıların oranı %50,8, "Tasarruf" amacıyla kullanılacağını düşünen katılımcıların oranı %31,3, "Alışveriş" amacıyla kullanılacağını düşünen katılımcıların oranı %42,8, "Fatura Ödeme" amacıyla kullanılacağını düşünen katılımcıların oranı %31,7, "Mal/Hizmet Satışı" amacıyla kullanılacağını düşünen katılımcıların oranı %40,0, "Yurtiçi Para Transferi" amacıyla kullanılacağını düşünen katılımcıların oranı %41,1, "Yurtdışı Para Transferi" amacıyla kullanılacağını düşünen katılımcıların oranı %43,6 olduğu görülmektedir.

Tablo 14. Kripto Paraların Gelecekteki Kullanım Amaçlarının Ortalamaları

Gelecek 5 yıl içinde kripto paraların aşağıdaki amaçlar için kullanılacağını düşünüyor musunuz?	Ortalama	Standart Sapma
Yatırım	3,18	1,407
Tasarruf	2,81	1,262
Alışveriş	3,01	1,377
Fatura Ödeme	2,78	1,286
Mal/Hizmet Satışı	2,94	1,342
Yurtiçi Para Transferi	2,96	1,347
Yurtdışı Para Transferi	3,03	1,393
İfadelerin Genel Ortalaması	2,90	1,344

Katılımcılardan alınan cevapların ortalamalarına bakıldığında, kripto paraların gelecekte en fazla 3,18 ortalama ile yatırım ve 3,03 ortalama ile alışveriş amacıyla kullanılacağını düşünüldüğü tespit edilmiştir.

Bir sonraki aşamada çalışmanın hipotezlerinin test etmek amacıyla yapılan t-testi ve ANOVA analizlerine yer verilecektir.

4.3. T-Testi Analizi Sonuçları

T-testi iki örneklem grubu arasında ortalamalar açısından fark olup olmadığını belirlemek amacıyla kullanılan istatistiksel bir yöntemdir (Kalaycı, 2014, s.74). Bu bağlamda çalışmanın bu aşamasında H₁, H₂ ve H₃ hipotezleri test t-testi kullanılarak test edilmiş olup ilgili test sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 15. H₁ Hipotezine Ait T-testi Sonuçları

Sahiplik	N	Ort.	Std. Sp.	Levene (p)	t	p	
Cinsiyet	Evet	592	1,67	,470	,000	-9,104	,000
	Hayır	619	1,88	,321			

Tablo 4'teki t-testi sonuçlarına bakıldığında, kripto para sahipliğinin bireylerin cinsiyetlerine göre farklılaştığı tespit edilmiştir. (p=0,000<0,05). Verilerin analizi sonucunda erkek katılımcıların kadın katılımcılara kıyasla daha fazla kripto para sahibi olduğu görülmektedir.

Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre Türkiye'de cinsiyete göre istihdam durumu; erkek bireyler için yaklaşık %60, kadın bireylerde ise yaklaşık %26'dır. Dolayısıyla kripto para sahipliğinin cinsiyete göre farklılaşmasında Türkiye'de erkek bireylerin çalışma hayatında daha fazla yer almasının etkisi olduğu düşünülmektedir. Daha sonraki analizlerde bireylerin çalışma durumlarına göre yapılacak testlerde bu durumu doğrular nitelikte olacaktır. Bu bilgiler ışığında H₁ hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 16. H₂ Hipotezine Ait T-testi Sonuçları

Trade	N	Ort.	Std. Sp.	Levene (p)	t	p	
Cinsiyet	Evet	244	1,30	,457	105,018	-8,094	,000
	Hayır	948	1,57	,496			

Tablo 2'deki t-testi sonuçlarına göre, bireylerin kısa vadede alım-satım (trade) yapmalarının cinsiyetlerine göre farklılaştığı tespit edilmiştir (p=0,000<0,05). Bu bağlamda erkek bireylerin kadın bireylere kıyasla daha fazla kripto para alım-satım işlemi yaptığı söylenebilir. Bu durumun kripto para sahipliği ve çalışan sayısı bağlantılı olduğu dolayısıyla hem kripto para sahibi olma hem de çalışan sayısı kategorilerinde erkek bireylerin daha fazla olmasının bu analiz sonucunda etkisi olduğu düşünülmektedir. Bu bilgiler ışığında H₂ hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 17. H₃ Hipotezine Ait T-testi Sonuçları

Sahiplik		N	Ort.	Std. Sp.	Levene (p)	t	p
İstihdam Durumu	Çalışıyor	656	1,73	,445	97,489	-4,841	,000
	Çalışmıyor ¹	555	1,84	,366			

Tablo 6'daki t-testi sonuçları incelendiğinde, kripto para sahipliğinin bireylerin istihdam durumlarına göre farklılaştığı saptanmıştır ($p=0,000<0,05$). Katılımcı bireyler içerisinde çalışan grubunda yer alanların çalışmayan grupta olanlara kıyasla daha fazla kripto para sahibi oldukları gözlenmiştir. Bu durumda belirli bir gelire sahip bireylerin gelirlerini kripto para sahibi olma amacıyla kullandıklarını söylemek mümkündür. Ayrıca belirli bir geliri olan bireylerin gelirlerinin değerini korumak ve/veya artırmak amacıyla da kripto para satın almaları olası bir durumdur. Bu bilgiler ışığında H₃ hipotezi kabul edilmiştir.

4.4. ANOVA Analizi Sonuçları

ANOVA analizi iki veya daha fazla gruba göre, bağımlı değişkendeki ortalamalar arasında fark olup olmadığını test eder (Kalaycı, 2014, s. 133). Bu bağlamda çalışmanın bu aşamasında ise H₃, H₄ ve H₅ hipotezleri test ANOVA analizi kullanılarak test edilmiş olup ilgili test sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 18. H₄ Hipotezine Ait ANOVA Analizi Sonuçları

Bireylerin Eğitim Düzeyi			
Kripto Para Sahipliği	Varyans Testi	Levene	13,824
		P	,000
	ANOVA	F	2,661
		p	,047

Tablo 7'de gösterilen ANOVA analizi sonucunda elde edilen bulgular incelendiğinde, kripto para sahipliğinin bireylerin eğitim düzeylerine göre farklılaştığı tespit edilmiştir ($F=2,661$, $p=,000<0,05$). Ancak elde edilen verilere göre varyansların homojen olmadığı tespit edildiği için veri setine Games Howell testi uygulanmıştır (Levene=13,824, $p=,000<0,05$). Uygulanan test sonucunda elde edilen verilen Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 19. H₄ Hipotezine Ait Games Howell Testi Sonuçları

(I)	(J)	Ortalama Farkları	St. Hata	Sig
1	2	,114	,054	,150
	3	,112*	,035	,009
	4	,067	,045	,461
2	1	-,114	,054	,150
	3	-,002	,046	1,000
	4	-,048	,054	,812
3	1	-,112*	,035	,009
	2	,002	,046	1,000
	4	-,046	,035	,570
4	1	-,067	,045	,461
	2	0,48	,054	,812
	3	,046	,035	,570

Tablo 8'de gösterilen Games Howell testi sonuçları incelendiğinde lise ve altı eğitim düzeyine sahip olan bireyler ile lisans düzeyinde eğitime sahip olan bireyler kripto para sahipliği açısından farklılaştığı görülmektedir. Bu bilgiler ışığında H₄ hipotezi kabul edilmiştir.

¹ Çalışmayı aynı zamanda iş aramayan bireylerde bu analizde çalışmayanlar ile aynı grupta ele alınmıştır.

Tablo 20. H₅ Hipotezine Ait ANOVA Analizi Sonuçları

Bireylerin Gelir Düzeyi			
Kripto Para Sahipliği	Varyans Testi	Levene	44,540
		P	,000
	ANOVA	F	12,008
		p	,000

Tablo 9'daki analiz sonuçlarına göre, bireylerin kripto para sahibi olma durumlarının gelir düzeyleri açısından farklılaştığı saptanmıştır (F=12,008, p=,000<0,05). Elde edilen verilere göre varyansların homojen dağılamaması nedeniyle veri setine Games Howell testi uygulanmıştır (Levene=44,540, p=,000<0,05).

Tablo 21. H₅ Hipotezine Ait Games Howell Testi Sonuçları

(I)	(J)	Ortalama Farkları	St. Hata	Sig
1	2	,065*	0,28	,061
	3	,140*	,030	,000
2	1	-,065*	,028	,061
	3	,075	,035	,086
3	1	-,140*	,030	,000
	2	-,075	,035	,086

Tablo 10'da gösterilen Games Howell testi sonuçlarına göre, bireylerin gelir düzeylerinin arttıkça kripto para sahipliklerinin de arttığı saptanmıştır. Ulaşılan sonuçlara bakılarak H₅ hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 22. H₆ Hipotezine Ait ANOVA Analizi Sonuçları

Bireylerin Yaşı			
Kripto Para Sahipliği	Varyans Testi	Levene	14,455
		P	,000
	ANOVA	F	2,988
		p	,030

Tablo.11'deki analiz sonuçlarına göre, bireylerin kripto para sahibi olma durumlarının yaşları açısından farklılaştığı tespit edilmiştir (F=2,988, p=0,03<0,05). Ancak elde edilen verilerin varyanslarının homojen olmaması nedeniyle veri setine Games Howell testi uygulanmıştır. Games Howell testi sonuçları Tablo 12'de gösterilmektedir.

Tablo 23. H₆ Hipotezine Ait Games Howell Testi Sonuçları

(I)	(J)	Ortalama Farkları	St. Hata	Sig
1	2	,030	,027	,678
	3	-,049	,039	,606
	4	-,090	,040	,114
2	1	-,030	,027	,678
	3	-,079	,039	,181
	4	-,121*	,040	,015
3	1	,049	,039	,606
	2	,079	,039	,181
	4	-,042	,049	,828
4	1	,090	,040	,114
	2	,121*	,040	,015
	3	,042	,049	,828

Tablo 12'de gösterilen Games Howell testi sonuçları incelendiğinde 4. grupta yer alan ve 40 yaş üzerinde olan bireylerin 40 yaş altında olan bireyler ile kripto para sahipliği açısından farklılaştığı tespit edilmiştir.

Dolayısıyla belirli bir yaş üzeri bireylerin kripto para sahibi olma konusunda endişelerinin olduğu ya da ilgili teknolojiyi yeterince bilmediği/güvenmediği düşünülmektedir. 40 yaş üzeri bireylerin aksine daha genç yaş gurubu olarak nitelendirilebilecek olan 18-31 yaş grubu bireylerin kripto para teknolojisiyle daha ilgili ve bu finansal enstrümana yatırım yapma konusunda daha istekli olduğunu söylemek mümkündür. Bu bilgiler ışığında H₆ hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 24. Araştırma Hipotezlerinin Sonuçları

Hipotezler	Kabul/Red
H ₁ : Kripto para sahipliği bireylerin cinsiyetlerine göre farklılaşmaktadır.	Kabul
H ₂ : Bireylerin kısa vadeli kazanç elde etmek için alım-satım (trade) yapmaları cinsiyetlerine göre farklılaşmaktadır.	Kabul
H ₃ : Kripto para sahipliği bireylerin gelir düzeylerine göre farklılaşmaktadır.	Kabul
H ₄ : Kripto para sahipliği bireylerin istihdam durumlarına göre farklılaşmaktadır.	Kabul
H ₅ : Kripto para sahipliği bireylerin eğitim düzeylerine göre farklılaşmaktadır.	Kabul
H ₆ : Kripto para sahipliği bireylerin yaşlarına göre farklılaşmaktadır.	Kabul

5. Sonuç ve Tartışma

Hayatımıza hızla giren bir finansal teknoloji olan kripto paraların sayılarının ve değerlerinin çok daha hızlı şekilde arttığı görülmektedir. Bu duruma bağlı bir şekilde bilinirliklerinin ve kullanım oranının da sürekli olarak artış gösterdiği söylenebilir. Yapılan çalışmada kripto paraların Türkiye’de bilinirliğinin %91,5, kripto para sahibi olan bireylerin ise %22 olduğu saptanmıştır. Henry vd. (2019), çalışmalarında Kanada’da kripto para bilinirliğinin %89, kripto para sahipliğinin ise %5 olduğunu, Gupta ve Bagga (2017), Hindistan’da kripto para sahipliğinin %37,5 olduğunu tespit etmişlerdir. Ruhana vd. (2019) tarafından Malezya’da yapılan çalışmada ise katılımcıların %94,7’sinin kripto paralar konusunda temel seviyede bilgisinin ve kripto para kullanımının %80 olduğunu tespit etmişlerdir. Bu bilgiler ışığında, gelişmekte olan ülkelerde kripto para sahipliğinin gelişmiş ülkelere kıyasla daha fazla olduğu söylenebilir. Bu bağlamda gelişmekte olan ülkelere yatırımçıların kripto paraların volatilitésinin yüksek olmasından kaynaklanan hızlı bir para kazanma niyetinde oldukları düşünülmektedir.

Katılımcıların; cinsiyetlerine, yaşlarına, eğitim düzeylerine, istihdam durumlarına ve gelir düzeylerine göre kripto para sahipliklerinin farklılık göstermesi çalışmadan elde edilen bir diğer sonuçtur. Katılımcılar içerisinde (genellikle genç yaş olarak nitelendirilen) 18-31 yaş arasında bulunanların diğer yaş gruplarına kıyasla daha fazla kripto para sahibi olduğu görülmüştür. Ayrıca katılımcılar içerisinde çalışanlar ve gelir düzeyi yüksek olan bireylerin daha fazla kripto para sahibi olduğu da tespit edilmiştir. Erkeklerin ise kadınlara kıyasla daha fazla kripto para sahibi olduğu da anlaşılmıştır. Bu hususta Türkiye’de erkeklerin çalışma oranının daha fazla olmasının etkisi olduğu düşünülmektedir.

Katılımcılar kripto paraları en fazla yatırım amacıyla satın aldıklarını ve gelecek 5 yıl içerisinde hayatta kalacağını düşündüklerini ifade etmiştir. Bu bağlamda kripto paraların gelecekte en fazla “yatırım” ve “alışveriş” amacıyla kullanılacağını da belirtmişlerdir.

Bu çalışma bundan sonra yapılacak çalışmalara Türkiye’deki bireylerin kripto paralar hakkındaki bilgi düzeyleri ve kripto para sahiplikleri konusunda ışık tutacaktır. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda ise bireyleri kripto paralar hakkında bilgi düzeylerine göre gruplandırarak ilgili grupların kripto para satın alma etkenleri arasındaki farklılıklar ortaya konulabilir.

KAYNAKÇA

- Arıca, R. ve Kozak, R. (2019). Kripto Para Türü Olarak Bitcoin’in Bilinirliğinin İncelenmesi: Y Kuşağı Üzerine Bir Araştırma, Emir, O. (Ed.), 20. Ulusal ve 4. Uluslararası Turizm Kongresi, , 16-19 Ekim 2019 Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Basımevi, 232-239.
- Arıca, R. ve Kozak, R. (2020). Examining The Awareness of Crypto Currency Types by Tourism Educated Individuals: Case of Bitcoin. *GSI Journals Serie A: Advancements in Tourism, Recreation and Sports Sciences (ATRSS)*, 2 (2), 37-51.

- Boztosun, D. Arslan, E. Yıldırım, A. Karslıoğlu, B. Demirtaş, Ö., (2022). Kripto Para Teknolojileri: Kripto Para Seçimine Etki Eden Faktörlerin AHP Yöntemi ile Değerlendirilmesi, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 14 (1), 138-154.
- Christopher S. Henry, Kim P. Huynh, Gradon Nicholls ve Mitchell W. Nicholson (2019). 2018 Bitcoin Omnibus Survey: Awareness and Usage, *Bank of Canada Staff Discussion Paper*, 2019-10.
- Christopher S. Henry, Kim P. Huynh, ve Gradon Nicholls (2017). 2018 Bitcoin Omnibus Survey: Awareness and Usage, *Bank of Canada Staff Discussion Paper*, 2019-10.
- Dağtekin, O. C. ve Toğay, S. (2019). Demografik Faktörler Özelinde Bitcoin'e Yaklaşım ve Güven Eğilimine Dair Bir İnceleme, *Journal of Banking and Financial Research*, 7(1), 1-8.
- Dilek, Ş. (2018). *Blockchain Teknolojisi ve Bitcoin*, Ankara, SETA Yayınları.
- Dulupçu, M.A. Yiyit, M. ve Genç, A.G. (2017). Dijital ekonominin yükselen yüzü: Bitcoin'in değeri ile bilinirliği arasındaki ilişkinin analizi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22 (15), 2241-2258.
- Ergin, B. (2021). Bitcoin'de Bir İlk Yaşandı! Altın Tahtından Olacak mı?, <https://www.sabah.com.tr/apara/haberler/2021/02/21/bitcoinde-bir-ilk-yasandi-altin-tahtindan-mi-olacak>.
- Gupta, M. ve Bagga, T. (2017) Study Of Consumer Awareness On Cryptocurrency In India, *International Research Journal of Management Science and Technology*, 8 (10), 145-151.
- Gültekin, Y. (2017). Turizm endüstrisinde alternatif bir ödeme aracı olarak kripto para birimleri: Bitcoin, *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 1 (2), 96-113.
- İri, R. (2021), Finansal Pazarlama Kapsamında Kripto Para Pazarlaması ve Kripto Para Birimlerinin Bilinirliği ve Farkındalığı, *Abant Sosyal Bilimler Dergisi*, 21 (3), 811-833
- Kalaycı, Ş. (2014). SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri (6 b.). Ankara: Asil Yayın.
- Karaoğlu, S. Tayfun, A. R. ve Bilgin, O. (2018). Türkiye'de kripto para farkındalığı ve kripto para kabul eden işletmelerin motivasyonları, *İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi*, 6 (2), 15-28.
- Kayani, Z. K. Mehmood, R. Ul Haq, A. Kayani, J. A. and Rashid, A. (2021). Awareness And Adoption Of Blockchain: Customer's Intention To Use Bitcoin In Pakistan, *PalArch's Journal of Archaeology of Egypt/Egyptology*, 18 (08), 4858-4880.
- Ku-Mahamud, K. R. Omar, M. Bakar, N. A. and Muraina, I. D. (2019). Awareness, trust, and adoption of blockchain technology and cryptocurrency among blockchain communities in Malaysia. *International Journal on Advanced Science, Engineering ve Information Technology*, 9 (4), 1217-1222.
- Tsanidis, C. Nerantzaki, D. M. Karavasilis, G. Vrana, V. and Paschaloudis, D. (2015). Greek consumers and the use of Bitcoin, *The Business and Management Review*, 6 (2), 295.
- Uluçol O, (2019). Akademisyenlerin Yatırım Araçlarını Tanıma ve Bu Araçlara Yatırım Yapma Durumlarının İncelenmesi: Türkiye Uygulaması, *Research Studies Anatolia Journal*, 2 (4), 1-20.
- Nakamoto, S. (2008). Bitcoin: A peer-to-peer electronic cash system, <file:///C:/Users/casper56/Downloads/21260-bitcoin-a-peer-to-peer-electronic-cash-system.pdf>. Erişim Tarihi: 01.02.2022
- <https://coinmarketcap.com/tr/> Erişim Tarihi: 09.11.2021
- <https://www.gold.org/goldhub/data/how-much-gold> Erişim Tarihi: 13.06.2022
- <https://www.weforum.org/topics/global-financial-system/> Erişim Tarihi: 01.03.2022